RETSMØDERAPPORT
i sag C-26/88 *

I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

Brother International GmbH (herefter benævnt »Brother«) importerede i 1984 og 1985 elektroniske skrivemaskiner fra Taiwan til Forbundsrepublikken Tyskland. Brother opgav Taiwan som oprindelsesland og lod varerne toldbehandle med henblik på anbringelse på et privat åbent toldoplag og, fra begyndelsen af 1985, med henblik på varernes overgang til fri omsætning.

En antidumpingprocedure vedrørende elektroniske skrivemaskiner med oprindelse i Taiwan, som Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber havde indledt i december 1985 (EFT C 338, s, 7), blev afsluttet med Kommissionens afgørelse af 23. maj 1986 (EFT L 140, s. 52). Det fremgår bl.a. af betragtningerne til afgørelsen, at »de i Taiwan udførte bearbejdninger / forarbejdninger ikke var tilstrækkelige til at give varerne taiwansk oprindelsesstatus, jfr. Rådets forordning (EØF) nr. 802/68«.

Brother Industries Ltd, Nagoya, Taiwan Brother Industries Ltd og Brother International Europe Ltd rejste annullationssøgsmål til prøvelse af afgørelsen, som blev afvist ved Domstolens kendelse af 30. september 1987 (sag 229/86, Sml. s. 3757).

En undersøgelse, som de tyske myndigheder i september 1986 foretog hos Brother, førte disse til at antage, at de skrivemaskiner, Brother indførte fra Taiwan, skulle betragtes som varer med oprindelse i Japan, hvorfor de var omfattet af Rådets forordning (EØF) nr. 1698/85 af 19. juni 1985 (EFT L 163, s. 1) om indførelse af endelig antidumpingtold på importen af elektroniske skrivemaskiner med oprindelse i Japan. Hauptzollamt Gießen pålagde herefter med sin afgørelse af 12. maj 1987 om efteropkrævning af told Brother International GmbH en antidumpingtold på i alt 3 210 277,83 DM. Brother klagede over afgørelsen under henvisning til, at der allerede var en fuldt udstyret fabrik i Taiwan, hvor de japansk fabrikerede enkeltdele blev samlet, og at skrivemaskinerne derfor måtte anses for at have oprindelse i Taiwan. Samtidig krævede Brother, at klagen tillagdes opsættende virkning. Dette nægtede Hauptzollamt Gießen, hvorefter selskabet anlagde sag ved Hessisches Finanzgericht med påstand om, at den efterfølgende opkrævning af antidumpingtold udsættes, subsidiært ophæves.

Den forelæggende ret er af den opfattelse, at sagens afgørelse afhænger af fortolkningen af artiklerne 5 og 6 i forordning (EØF) nr. 802/68, på grundlag af hvilke de omhandlede varers oprindelse skal fastlægges.

* Processprog: tysk.

Retten er i tvivl om, hvorvidt ren montage i såkaldte »skruetrækkerfabrikker« kan bestemme varernes oprindelse, navnlig når samtlige enkeltdele — som det er tilfældet i hovedsagen — leveres udefra og kun samles, eller om der derudover kræves selvstændig tankebaseret be- eller forarbejdning af varerne. I givet fald skal det også præciseres, om udnyttelsen af det bestående produktionsapparat og omlægningen af varestrømmene kan begrunde en formodning for, at der foreligger omgåelse i henhold til artikel 6 i forordning nr. 802/68. Følgelig har Hessisches Finanzgericht med kendelse af 17. december 1987, registreret på Domstolens Justitskontor den 25. januar 1988, i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 5 i Rådets forordning (EØF) nr. 802/68 af 27. juni 1968 om den fælles definition af begrebet varers oprindelse (EFT 1968 I, s. 157) fortolkes således, at udelukkende en samling af i forvejen færdiggjorte, importerede enkeltdele til en ny genstand også kan anses for den sidste væsentlige og økonomisk berettigede bearbejdning eller forarbejdning og dermed begrunde oprindelse, eller skal der ud over samlingen af enkeltdelene tillige præsteres en selvstændig tankebaseret be- eller forarbejdning?

Såfremt udelukkende samlingen af i forvejen færdiggjorte enkeltdele kan begrunde oprindelse i henhold til artikel 5 i forordning nr. 802/68, kan forordningens artikel 6 da fortolkes således, at allerede den omstændighed, at der er sket en omlægning af udførslerne med anvendelse af allerede eksisterende produktionsanlæg, berettiger til en formodning om, at omlægningen er sket med det formål at omgå bestemmelser i EF-retten (om antidumpingtold)?«

I medfør af artikel 20 i protokollen vedrørende De Europæiske Fællesskabers Domstol er der indgivet skriftlige indlæg af Brother ved advokat G. Laule, Den Franske Republiks regering ved E. Belliard og C. Chavance som befuldmægtigede, den nederlandske regering ved H. J. Heinemann som befuldmægtiget, og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent J. Sack, bistået af R. Wagner, der er tysk dommer, men stillet til Kommissionens rådighed i forbindelse med et udvekslingsprogram for nationale tjenestemænd.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse og at henvise sagen til Femte Afdeling i medfør af procesreglementets artikel 95, stk. 1.

II — Skriftlige indlæg

1. *Fortolkning af artikel 5 i forordning (EØF) nr. 802/68*

a) *Brother* er af den opfattelse, at samling af elektroniske skrivemaskiner er en klassisk forarbejdningsproces i artikel 5 i forordning nr. 802/68's forstand, idet en række enkeltdele derved sættes sammen til et nyt sammenhængende hele. Det er ikke muligt at

opstille oprindelseskriterier, der går ud over artikel 5's ordlyd, f.eks. ved at stille krav om selvstændig tankebaseret, henholdsvis skabende be- eller forarbejdning. Det eneste afgørende for oprindelseslandet er derfor, at den sidste væsentlige og økonomisk berettigede be- eller forarbejdning har fundet sted dér, når denne er foretaget i en dertil udstyret virksomhed og har ført til fremstillingen af et nyt produkt eller udgør et vigtigt trin i fremstillingen.

Det fremgår af Domstolens praksis (sag 114/78, Yoshida mod IHK Kassel, Sml. 1979, s. 151, og sag 49/76, Gesellschaft für Überseehandel mod Handelskammer Hamburg, Sml. 1977, s. 41), at artikel 5's betingelser skal forstås som en teknisk prøve, som i det væsentlige består i at sammenligne det nye produkt med basisproduktet. Som forarbejdningsprocesser, der kan begrunde oprindelse, anerkendes derved kun processer, som pga. den indsatte arbejdskraft, kapital og ressourcer økonomisk kan tilregnes fremstillingslandet. Kriteriet om den sidste økonomisk berettigede bearbejdning eller forarbejdning er derimod af underordnet betydning og er almindeligvis opfyldt, når det drejer sig om en virksomheds produktion, som er planlagt for at opnå en fortjeneste, idet virksomheden må forudsættes at handle økonomisk berettiget.

Ifølge Brother anvender i øvrigt såvel Kommissionen som Vareoprindelsesudvalget udelukkende tekniske kriterier, når samleprocesser skal vurderes i forhold til artikel 5. Det er kun inden for rammerne af en forordning i henhold til artikel 14 i forordning (EØF) nr. 802/68, at udvalget kan anvende mere økonomiske kriterier, men ikke kriterier, hvorefter en samleproces vurderes efter dens tankebaserede eller skabende værdi. Det samme gælder for kriteriet om en væsentlig forarbejdning, der alene kan efterprøves på grundlag af tekniske kriterier. I henhold til oprindelsesreglen i artikel 5 skal oprindelsen også i denne henseende i det væsentlige vurderes på grundlag af de tekniske omstændigheder ved be- eller forarbejdningen på det sted, hvor oprindelsen skal fastlægges. Derimod har kravet om en selvstændig tankebaseret, henholdsvis skabende be- eller forarbejdning i forbindelse med samleprocesserne intet grundlag i artikel 5's ordlyd. En sådan fortolkning ville også være uforenelig med retssikkerhedsprincippet og hensynet til den berettigede forventning, da et så usikkert kriterium ville gøre det muligt at anvende oprindelsesreglen vilkårligt på de enkelte fremstillingsprocesser.

b) Efter den *franske* og *nederlandske regerings* opfattelse kan den blotte samling til elektroniske skrivemaskiner af indførte præfabrikerede enkeltdele ikke betragtes som den sidste væsentlige og økonomisk berettigede bearbejdning eller forarbejdning, som i henhold til artikel 5 er bestemmende for oprindelsen.

Den nederlandske regering har endvidere anført, at det ikke er afgørende, om der bidrages med en selvstændig tankebaseret be- eller forarbejdning ved samleprocessen, men spørgsmålet skal derimod vurderes i lyset af, om den omhandlede vares kvalitative egenskaber bliver væsentligt ændret, og om de dermed forbundne udgifter udgør en væsentlig del af de samlede omkostninger. I et

tilfælde som det foreliggende kan der kun være tale om den sidste væsentlige be- eller forarbejdning, hvis samlingen går ud over den blotte samling efter en fast plan, hvis en rimelig del af de væsentligste enkeltdele har oprindelse i det land, hvor samleprocessen foregår, og hvis den økonomiske betydning af alle de foretagne be- eller forarbejdninger også giver sig udtryk i en rimelig merværdi. I denne sammenhæng henviser den nederlandske regering til Kyoto-konventionen om forenkling og harmonisering af regler om toldbehandling, og navnlig tillæg D.1 om oprindelsesregler, ifølge hvilke enkle samleprocesser ikke udgør en væsentlig forarbejdning (EFT 1977, L 166, s. 3)

c) *Kommissionen* anser principielt ikke en samleproces for at være en be- eller forarbejdning, der kan begrunde oprindelse, da denne ikke frembringer nye, specifikke egenskaber; tværtimod findes egenskaberne allerede i enkeltdelene. Denne fortolkning er også i pagt med regel nr. 2 a) i de almindelige tariferingsbestemmelser til Den Fælles Toldtarif, hvorefter det er således, at når en bestemt vare nævnes i en positionstekst, omfatter positionen også ukomplette varer.

Kun samleprocesser, der kræver større tekniske processer eller mange timers arbejde, kan udgøre en væsentlig be- eller forarbejdning i artikel 5's forstand. Til vurdering heraf skal der lægges to tætforbundne kriterier til grund, nemlig den anvendte arbejdskraft og de nødvendige materialeudgifter sat i relation til den opnåede merværdi. En samleproces kan herefter begrunde oprindelse, når der dermed er forbundet stort set de samme udgifter, som der er forbundet med udgifterne ved at producere enkeltdelene i et andet land, eller når samleprocessen ikke er af væsentlig ringere betydning end de øvrige fremstillingsprocesser. Fortolkes artikel 5 anderledes, bliver forbindelsen mellem de handelspolitiske foranstaltninger og oprindelsen ganske meningsløs.

Der kan udledes vigtige holdepunkter for merværdiens vurdering af Kommissionens forordning (EØF) nr. 2632/70 af 23. december 1970 (EFT 1970 II, s. 808) og nr. 861/71 af 27. april 1971 (EFT 1971 I, s. 11), hvorefter det i hvert tilfælde kræves, at monteringsarbejdet ved radio- og fjernsynsapparater samt båndoptagere på grundlag af præfabrikerede enkeltdele skal frembringe en merværdi på mindst 45 % af båndoptagernes fakturapris ab fabrik for at kunne begrunde oprindelse.

Kommissionen foreslår Domstolen at besvare det første spørgsmål således, at den blotte samling af en maskine på grundlag af præfabrikerede enkeltdele ikke betragtes som en væsentlig be- eller forarbejdning i artikel 5's forstand, når fremstillingsprocessen dels på baggrund af den anvendte arbejdskraft og materialeudgifterne, dels den derved fremkomne merværdi, er af væsentlig mindre betydning end de be- eller forarbejdninger, der har fundet sted i et andet land eller i andre lande.

2. *Fortolkning af artikel 6 i forordning (EØF) nr. 802/68*

a) Ifølge *Brother* begrunder omlægningen af eksportvarestrømmene ved udnyttelse af allerede bestående produktionsanlæg ikke i

sig selv en omgåelsesformodning efter artikel 6. En sådan fremgangsmåde kan i forbindelse med den tiltagende arbejdsdeling i verdensøkonomien, navnlig i forbindelse med multinationale koncerner, bero på en række forhold, som f. eks. ønsket om bedre kapacitetsudnyttelse, begrænsning af produktionsomkostningerne eller en tilpasning til vilkårene i den statslige erhvervsregulering. Hvis der foreligger flere faktorer af denne type, er betingelserne i artikel 6 ikke opfyldt, fordi det kræves i artiklen, at de konstaterede kendsgerninger berettiger til en formodning om, at produktionsomlægningen udelukkende har haft til formål at omgå gældende regler. Endelig bør denne bestemmelse som en undtagelse fortolkes indskrænkende.

b) *Den franske regering* gør i det væsentlige gældende, at der bør antages at foreligge omgåelse efter artikel 6, når der er en stærk formodning for, at samleprocessen sker i en virksomhed, der ikke er specielt indrettet til at fremstille det omhandlede produkt, og når de tilsvarende handelsstatistikker viser stærkt stigende indførsler af produktet på bekostning af indførslerne af de produkter, der normalt fremstilles i den pågældende virksomhed.

c) *Kommissionen* ønsker en indskrænkende fortolkning af artikel 6, hvorefter formålet at omgå bestemmelser ikke må være ét formål blandt flere, men skal være eneformålet med, at be- eller forarbejdningen finder sted i et andet land.

M. Zuleeg
Refererende dommer